

Warszawa, dnia 30.08.2011 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

DON os-IR 653-26/2011

31.08.11
4342

J. Kuciński W. Okle
KANCELARIA
Biura Przewodniczącego
Senatu RP
01.08.11
8035

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku

W związku z pismem z dnia 2 sierpnia 2011 r. znak BPS/DSK-043-3926/11 przedstawiam odpowiedź na następujące oświadczenia:

1. Do Oświadczenia złożonego przez senatorów Grzegorza Wojciechowskiego, Sławomira Sadowskiego, Wojciecha Skurkiewicza i Zdzisława Pupę na 81. posiedzeniu Senatu w dniu 29 lipca 2011 r.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)*, młody rolnik powinien spełniać warunek posiadania odpowiednich kwalifikacji w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy. W drodze wyjątku przepisy ww. rozporządzenia Komisji, a w ślad za nimi przepisy krajowe (rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. *w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013*), dopuszczają możliwość przyznania pomocy młodemu rolnikowi, który w chwili ubiegania się o premię nie spełnia ww. kryterium, pod warunkiem, że uzupełni on

wykształcenie w okresie nie dłuższym niż 36 miesięcy od dnia podjęcia indywidualnej decyzji o przyznaniu wsparcia.

Wymóg posiadania kwalifikacji zawodowych występuje w działaniach PROW 2007-2013: **modernizacja gospodarstw rolnych, ułatwienie startu młodym rolnikom oraz renty strukturalne** (dotyczy tylko osoby przejmującej gospodarstwo). Szczegółowe zasady oraz wykazy kierunków studiów, zawodów i specjalności, tytułów zawodowych w zakresie rolnictwa, a także rodzaje dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacji zawodowe zawierają załączniki do rozporządzeń:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 200, poz. 1443 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstwa rolnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 193, poz. 1397 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Renty strukturalne”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 109, poz. 750 z późn. zm.).

Zgodnie z ww. rozporządzeniami, kwalifikacje zawodowe posiada osoba, która posiada:

- 1) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, średnie lub wyższe lub
- 2) tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 3) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 4) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie.

Ponadto, załącznik do ww. rozporządzeń określa wykaz zawodów i specjalności, które uznaje się za wykształcenie rolnicze wyższe, średnie i zasadnicze zawodowe. Zakresy kształcenia w tych zawodach i specjalnościach obejmują zagadnienia związane z procesami produkcyjnymi w rolnictwie, w stopniu umożliwiającym przygotowanie do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Pragnę również wyjaśnić, że zgodnie z art. 11a ustawy o systemie oświaty osoba, która ukończyła zasadniczą szkołę zawodową posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, natomiast osoba, która ukończyła liceum ogólnokształcące lub technikum posiada wykształcenie średnie.

W związku z powyższym nie można uznać, że absolwenci liceum i zasadniczej szkoły zawodowej o kierunku rolniczym mogą mieć wykształcenie średnie rolnicze.

Pragnę poinformować, że absolwentom zasadniczej szkoły zawodowej, kształcącej w zawodach rolniczych (wymienionych w ww. załącznikach), uznaje się kwalifikacje zawodowe jako właściwe, zgodnie z ww. przepisami rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Natomiast za posiadanie wykształcenia wyższego rolniczego uznaje się ukończenie kierunków studiów rolniczych, wymienionych w załączniku do ww. rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz kierunki studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z rolnictwem, w wymiarze łącznym co najmniej 120 godzin.

Jedynie osobom nie posiadającym wykształcenia rolniczego na poziomie zasadniczym zawodowym, średnim i wyższym stawia się dodatkowo wymóg potwierdzenia odpowiedniego stażu pracy w rolnictwie.

Natomiast za staż pracy w rolnictwie, zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia, uznaje się okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- 1) podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik lub
- 2) był zatrudniony w gospodarstwie rolnym, na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej,
- 3) odbył staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

Sancją za niedopełnienie powyższego zobowiązania jest konieczność zwrotu całości uzyskanej pomocy.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa informuje o powyższym w pouczeniu decyzji, na mocy której przyznaje się pomoc w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”. W związku z tym beneficjenci przedmiotowego działania mają wiedzę jakie warunki powinni spełnić.

Jednocześnie informuję, że przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 przewidują możliwość odstąpienia od nakładania sankcji za niedopełnienie danego zobowiązania **wyłącznie w przypadku wystąpienia co najmniej jednej z wymienionych okoliczności o charakterze siły wyższej**, tj. śmierci beneficjenta, długotrwałej niezdolności beneficjenta do wykonywania zawodu, wywłaszczenia dużej części gospodarstwa (jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu podjęcia zobowiązania), katastrofy naturalnej poważnie dotykającej grunty gospodarstwa, wypadku powodującego zniszczenie budynków dla zwierząt gospodarskich, a także choroby epizootycznej części lub całości należącego do rolnika inwentarza żywego. Ponadto, przypadek siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności musi zostać zgłoszony właściwemu organowi, wraz z odpowiednimi dowodami wystarczającymi dla właściwych organów, **w ciągu 10 dni roboczych** od dnia, w którym beneficjent lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać tej czynności.

W kwestii wyjaśnienia pojęcia „aktywny rolnik”, uprzejmie informuję, że termin „czynny zawodowo rolnik” pojawił się w Komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 18.11.2010, zatytułowanym: *„WPR do 2020 roku: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”* (KOM(2010) 672 wersja ostateczna), w kontekście lepszego ukierunkowania płatności bezpośrednich, w odpowiedzi na krytykę ze strony Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. W rezultacie oddzielenia wsparcia bezpośredniego od produkcji zdarza się bowiem, że trafia ono do podmiotów nie zajmujących się tą produkcją.

W Komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 29.06.2011, zatytułowanym *„Budżet dla Europy 2020”* (KOM(2011) 500 wersja ostateczna), podkreśla się, że efektywne wykorzystywanie środków WPR wymaga ukierunkowania wsparcia bezpośredniego na aktywnych rolników.

Zgodnie ze Stanowiskiem Rządu RP do Komunikatu Komisji ws. WPR do 2020 r. z dnia 04.02.2011, uwzględniając proces oddzielenia wsparcia bezpośredniego od produkcji i jego uzależnienie od utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej, zgodnej z wymogami środowiska, za aktywnych rolników należy uznać wszystkich, którzy ten wymóg spełniają. Aktywnymi są zatem ci rolnicy, którzy poprzez właściwe zarządzanie gruntami przyczyniają się do realizacji przez WPR dóbr i funkcji publicznych.

2. Do Oświadczenia złożonego przez senatorów Grzegorza Wojciechowskiego, Zdzisława Pupę, Sławomira Sadowskiego i Wojciecha Skurkiewicza i na 81. posiedzeniu Senatu w dniu 29 lipca 2011 r. w odniesieniu do części dotyczącej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W przypadku zalesień, których założenie zostało współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej bądź Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, istnieje możliwość uzupełnienia strat powstałych na tych uprawach poprzez ubieganie się o pomoc w ramach zasady *de minimis* dla sektora rolnego na naprawę uszkodzeń powstałych w wyniku wystąpienia ekstremalnych zjawisk naturalnych na uprawach leśnych. Warunkiem otrzymania ww. pomocy *de minimis* w rolnictwie jest udokumentowane zgłoszenie zniszczenia uprawy leśnej na poziomie minimum 30% jej powierzchni.

Szczegółowe warunki otrzymania pomocy *de minimis* określa Zarządzenie nr 17 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 kwietnia 2010 r. w sprawie *dysponowania środkami funduszu leśnego na prace związane z naprawą ponadnormatywnych uszkodzeń powstałych w wyniku wystąpienia ekstremalnych zjawisk naturalnych w uprawach leśnych założonych w ramach działania 5 Zalesianie gruntów rolnych Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 oraz działania 221/223 Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 – stosownie do art. 58 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (ZH-773-1-8/2010).*

Zalanie gruntów leśnych, na skutek działalności bobrów, ma charakter zdarzenia naturalnego. Przy ocenie, czy ma ono charakter katastrofy naturalnej, należałoby zbadać charakter i zakres tego konkretnego zdarzenia.

Należy podkreślić, iż zgodnie z art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. *ustanawiającego szczególne zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)*, państwa członkowskie UE mogą uznać w szczególności następujące kategorie siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w których nie będą wymagać częściowego lub pełnego zwrotu pomocy otrzymanej przez beneficjenta: śmierć beneficjenta, wywłaszczenie dużej części gospodarstwa, jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu podjęcia zobowiązania, katastrofa naturalna poważnie dotykająca grunty gospodarstwa, wypadek

powodujący zniszczenie budynków dla zwierząt gospodarskich, choroba epizootyczna dotykająca część lub całość należącego do rolnika żywego inwentarza. Analogiczne przepisy (art. 39) dot. odstąpienia od obowiązku zwrotu otrzymanych płatności i nakładania sankcji w przypadku wystąpienia siły wyższej, w tym klęski żywiołowej w przypadku beneficjentów Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 opisane są w rozporządzeniu (WE) nr 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.*

Dodatkowo, w § 18 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. *w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013* (Dz. U. Nr 48, poz. 390, z późn. zm.), na podstawie delegacji zawartej w ustawie z dnia 7 marca 2007 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.), określono inne niż wymienione w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006 kategorie siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy. Zgodnie z § 18 ust. 1 oraz ust. 2 ww. rozporządzenia zwrot całości albo części pomocy nie jest wymagany w następujących przypadkach:

- 1) wywłaszczenie gruntów zalesionych zgodnie z przepisami o gospodarce nieruchomościami;
- 2) scalenie gruntów objętych pomocą;

Zniszczenie lasu przez bobry nie stanowi żadnej z przewidzianych obowiązującymi przepisami kategorii siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy.

W związku z powyższym beneficjent działania zalesieniowego w ramach PROW 2004-2006 lub PROW 2007-2013, poszkodowany w ww. sposób, zobowiązany jest do uzupełnienia strat w założonej uprawie leśnej w celu kontynuacji zobowiązania. Jednocześnie, w tym miejscu pragnę jeszcze raz przypomnieć o opisanej w powyższym piśmie możliwości skorzystania z pomocy *de minimis* w rolnictwie na naprawę ponadnormatywnych uszkodzeń powstałych w wyniku wystąpienia ekstremalnych zjawisk naturalnych w uprawach leśnych, założonych w ramach działania 5 Zalesianie gruntów rolnych Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 oraz działania 221/223

Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

W odniesieniu do zapytania dotyczącego szkód wyrządzonych przez bobry w sadach objętych wsparciem w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, uprzejmie informuję, iż w ramach tego działania udzielana jest **pomoc finansowa na operacje polegające na założeniu sadu lub plantacji wieloletniej**, z wyłączeniem możliwości założenia plantacji choinek, wiśni, malin, truskawek, porzeczek oraz roślin na cele energetyczne.

Umowa podpisywana przez beneficjenta z ARiMR zawiera między innymi postanowienia dotyczące realizacji operacji, w szczególności zobowiązania beneficjenta dotyczące:

- 1) osiągnięcia celu operacji i zachowania tego celu przez 5 lat;
- 2) ograniczeń lub warunków w zakresie:
 - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystywania,
 - b) sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą
- przez 5 lat.

W związku z powyższym w okresie 5 lat od dnia zawarcia umowy (płatności ostatecznej- w zależności od okresu, w którym zawierano umowę), beneficjent powinien prowadzić działalność w związku z którą przyznano mu pomoc.

W § 34 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 193, poz. 1397, z późn. zm.), na podstawie delegacji zawartej w ustawie z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.), określono inne, niż wymienione w przepisach cytowanego wyżej rozporządzenia nr 1974/2006 kategorie siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy. Zgodnie z § 34 ust. 1 ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrot całości albo części pomocy nie jest wymagany w następujących przypadkach:

- 1) wywłaszczenie części nieruchomości związanej z operacją, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy;

- 2) katastrofa naturalna powodująca trwałe uszkodzenie nieruchomości lub obiektów będących przedmiotem operacji;
- 3) wypadek lub awaria skutkujące zniszczeniem budynku, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem operacji;
- 4) kradzież mienia będącego przedmiotem operacji, z wyłączeniem kradzieży, która nastąpiła na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta;
- 5) wystąpienie organizmów kwarantannowych roślin, gdy ich wystąpienie wpływa na możliwość realizacji zobowiązań beneficjenta;
- 6) przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia zawarcia umowy, o której mowa w § 21 ust. 1, własności lub posiadania gospodarstwa lub jego części objętych realizacją inwestycji w ramach operacji lub przeniesienie własności lub posiadania nabytych dóbr objętych operacją, jeżeli przeniesienie to nastąpi na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy i przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta;
- 7) zmiana, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia zawarcia umowy, o której mowa w § 21 ust. 1, przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli w całości lub w części, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celów i zakresu działania, o którym mowa w § 1.

Zniszczenie sadu przez bobry nie stanowi żadnej z przewidzianych obowiązującymi przepisami kategorii siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy. W związku z powyższym rolnik poszkodowany w związku z żerem bobrów, powinien przywrócić sad, założony w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” do stanu, w którym można będzie uznać, że operacja jest realizowana zgodnie z umową.

Analogiczne rozwiązania obowiązują w działaniu „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych” PROW 2007-2013.

Ponadto należy zauważyć, że, zgodnie z art. 47 ust. w ww. rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006, przypadki siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności są zgłaszane przez beneficjenta lub przez upoważnioną przez niego osobę na piśmie właściwemu organowi, wraz z odpowiednimi dowodami wystarczającymi dla właściwych organów, w ciągu 10 dni roboczych od dnia, w którym beneficjent lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać tej czynności.

W kwestii zaś dochodów rolników uprzejmie informuję, że na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r o podatku rolnym (Dz. U. z 2006r. Nr 136, poz. 969, z późn. zm.) Prezes Głównego Urzędu Statystycznego został zobowiązany do ogłaszania, w drodze obwieszczenia, nie później niż 23 września każdego roku, wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego. Wysokość dochodu, ogłaszana na podstawie danych statystycznych w danym roku, dotyczy zawsze roku poprzedniego, z uwagi na fakt, że ostateczne oszacowanie produkcji rolnej i dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych za dany rok jest możliwe dopiero we wrześniu roku następnego.

Wysokość przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1ha przeliczeniowego stanowi iloraz dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych, w podsektorze pracodawców i pracujących na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie i liczby hektarów przeliczeniowych użytków rolnych. Począwszy od 1990r. dochody do dyspozycji gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, szacowane są przez Główny Urząd Statystyczny na podstawie danych statystycznych, według metody powszechnie stosowanej w krajach Unii Europejskiej, odpowiednio dostosowanej do warunków polskich.

Z polecenia
Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU
Tadeusz Nalewajk

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów